

Базиляк Наталія Олегівна, доктор наук з держ.управління, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов, Львівський державний університет фізичної культури ім.І.Боберського, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-9475-1213>

Міняйло Наталія Вікторівна, доктор філософії з філології, викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <http://orcid.org/0000-0002-4643-3309>

Гамерська Ірина Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійської мови і методики її навчання, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <http://orcid.org/0000-0002-6373-0946>

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Анотація. Дослідження присвячене питанням, що стосуються особливостей викладання ділової англійської мови у ЗВО із використанням новітніх цифрових інструментів. Особлива увага звернена на ефективність і перспективність їх застосування, а також окреслено можливі виклики, з якими стикатимуться викладачі та здобувачі вищої освіти на інтерактивних заняттях із залученням ІТ. Констатовано, що актуальність роботи обумовлена потребою підготовки конкурентоспроможних міжнародних фахівців, які можуть вільно комунікувати англійською та сучасними тенденціями цифровізації освіти. У наш час без ділової англійської мови та цифрових технологій якісна професійна підготовка студентів є неможливою. З допомогою останніх моделюються автентичні професійні ситуації, забезпечується індивідуалізація навчання і суттєво покращується міжкультурна комунікація.

Комплексно проаналізовано науково-теоретичні особливості цифрових інструментів у навчанні ділової англійської та визначено їх роль у формуванні професійно-орієнтованої компетентності студентів. Виділено позитивні характеристики інтерактивних онлайн-платформ, сервісів відеоконференцій, мультимедійних ресурсів, систем автоматизованої перевірки завдань та інструментів штучного інтелекту. Доведено, що вони значно розвивають комунікативні, письмові, аналітичні та міжкультурні навички студентів, мотивують їхнє навчання та дозволяють застосовувати отримані знання на практиці.

Виявлено виклики, що стоять на шляху цифровізації освітнього процесу: недостатнє технічне забезпечення закладів освіти, низький рівень цифрової

підготовки студентів і викладачів, відсутність методичної адаптації технологій, зростання випадків порушення академічної доброчесності, психологічні бар'єри тощо. Встановлено, що найкращим способом здолати перелічені перешкоди є модернізація університетської інфраструктури, посилена увага до інноваційного підвищення кваліфікації викладачів та контроль над використанням отриманих знань у дидактиці.

Адаптивні навчальні системи, VR- та AR-технології, мобільне навчання, гейміфікацію та глобальні платформи для міжнародної співпраці названо перспективними цифровими інструментами, що перетворюють навчання на динамічний і практичний процес, і дозволяють його учасникам ефективно діяти у міжнародній спільноті.

Ключові слова: цифрові технології, ділова англійська, ЗВО, професійні компетентності, інтерактивне навчання.

Bazyliak Nataliia Olehivna, Doctor of Science in Public Administration, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Ivan Boberskiy Lviv State University of Physical Culture Faculty of Postgraduate and Distance education, Lviv, <https://orcid.org/0000-0002-9475-1213>

Minaiilo Nataliia Viktorivna, Philosophy Doctor in Philology, Lecturer of the Department of Foreign Languages and Crosscultural Communication, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <http://orcid.org/0000-0002-4643-3309>

Hamerska Iryna Ihorivna, Candidate of Pedagogical studies, Associate professor of the Department of English Language Practice and Teaching Methods, Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko, Drohobych, <http://orcid.org/0000-0002-6373-0946>

INTEGRATION OF DIGITAL EDUCATIONAL TECHNOLOGIES INTO TEACHING BUSINESS ENGLISH IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: CURRENT OPPORTUNITIES, PROBLEMATIC ASPECTS, AND DIRECTIONS FOR DEVELOPMENT

Abstract. The study is devoted to issues related to the peculiarities of teaching business English in higher education institutions using the latest digital tools. Particular attention is paid to the effectiveness and prospects of their application, and the possible challenges that teachers and students will face in interactive classes using IT are outlined. It is noted that the relevance of the work is due to the need to train competitive international specialists who can communicate freely in English and keep up with modern trends in the digitalization of education. Nowadays, without business English and digital technologies, high-quality professional training of students is impossible. With the help of the latter, authentic professional situations are modeled, individualization of learning is ensured, and intercultural communication is significantly improved.

The scientific and theoretical features of digital tools in teaching business English have been comprehensively analyzed, and their role in shaping students' professionally oriented competence has been determined. The positive characteristics of interactive online platforms, video conferencing services, multimedia resources, automated task checking systems, and artificial intelligence tools are highlighted. It has been proven that they significantly develop students' communication, writing, analytical, and intercultural skills, motivate their learning, and allow them to apply the knowledge they have gained in practice.

Challenges to the digitalization of the educational process have been identified: insufficient technical support for educational institutions, low level of digital training of students and teachers, lack of methodological adaptation of technologies, increase in cases of academic misconduct, psychological barriers, etc. It has been established that the best way to overcome these obstacles is to modernize university infrastructure, pay greater attention to innovative professional development for teachers, and monitor the use of acquired knowledge in teaching.

Adaptive learning systems, VR and AR technologies, mobile learning, gamification, and global platforms for international cooperation are considered promising digital tools that transform learning into a dynamic and practical process and enable its participants to operate effectively in the international community.

Keywords: digital technologies, business English, higher education institutions, professional competencies, interactive learning.

Постановка проблеми. Всеохопні процеси глобалізації дісталися сьогодні й вищої освіти, вимагаючи від неї нових підходів до навчання і виховання висококваліфікованого фахівця. Першочерговою компетентністю у XXI столітті стала ділова англійська, без якої забезпечити успішну професійну міжнародну діяльність практично неможливо. Справа в тому, що зазначена дисципліна забезпечує міжкультурну взаємодію, підвищує професійний статус випускників українських ЗВО на світовому ринку праці і перетворюється на універсальний інструмент надзвичайно перспективної бізнесової комунікації. Справедливим є твердження дослідників, що «сучасний освітній процес зазнає суттєвих змін під впливом сучасних технологій, що з кожним днем більше інтегруються у всі аспекти навчання, від традиційних аудиторних занять до дистанційних та змішаних форм освіти. Ці інструменти дають можливість упроваджувати інноваційні методики викладання, адаптовані до індивідуальних потреб здобувачів, а також забезпечувати доступ до різноманітних корисних ресурсів. Особливо це стосується викладання іноземних мов, де використання цифрових платформ, інтерактивних додатків і мультимедійних засобів відкриває нові горизонти для покращення якості освіти, забезпечуючи персоналізований підхід до навчання, адже мовна підготовка є надважливим елементом» [4].

В таких умовах очевидно, що традиційне викладання іноземної мови важко назвати ефективним, адже сучасні студенти по-іншому сприймають та інтерпретують інформацію. Навіть більше, вони народилися і живуть у цифровому середовищі та без інноваційних методик і технологій вчитися

просто не можуть. Йдеться про відомі усім онлайн-платформи, інтерактивні застосунки, мультимедійні ресурси, сервіси відеоконференцій, а також невичерпні можливості з використанням ІІТ, що підвищують мотивацію, індивідуалізують процес навчання і розвивають ті компетентності, що орієнтуються на фахову мову спеціальності. Щоправда, варто пам'ятати, що в сьогоденних умовах війни, яка тягне за собою цілу низку проблем в освітній сфері, що не завжди, на жаль, є першочерговими для економіки України, яка усі потужності зараз направляє на військово-оборонний комплекс, очевидна користь від застосування цифрових технологій у закладах вищої освіти інколи нівелюється певними викликами. Найперше – технічними обмеженнями освітнього середовища, браком висококваліфікованих фахівців, готових вчитися і ділитися своєю цифровою грамотністю зі здобувачами освіти, а також із банальною необхідністю перенести існуючі навчальні матеріали у електронний формат та вмінням дотримуватися балансу у використанні традиційних та інноваційних методів навчання.

Актуальність запропонованого дослідження не викликає сумнівів, вона продиктована необхідністю діджиталізувати освітній процес та задоволенням попиту на спеціалістів, здатних вільно оперувати діловою англійською мовою у цифровому середовищі. Як справедливо зауважує Л. Штохман, у наш час виправдано «зростає потреба у діловій англійській, адже ті, хто її вивчають, мають чітке уявлення про свої цілі її застосування. У сучасній світовій економіці необхідними є не лише навички вільного читання, письма, говоріння – ті, хто вивчають мову, хочуть також спілкуватись якісно, щоб їх рівень визнали та оцінили співрозмовники – партнери з багатьох країн. Вони орієнтуються саме на такі результати і мають на меті, щоб їх результати оцінювались за визнаними у світі критеріями – звідси і підвищений попит на іспити з ділової англійської» [11, С. 179]. Навіть більше, додає дослідниця, «потенційний ринок робочих місць зростає із великою швидкістю, а школи, коледжі, університети пропонують освітні послуги із викладання предмету “Ділова англійська мова” не лише для студентів, але й для спеціалістів, які відчують високу мотивацію та бажання здобути необхідні чи доповнити вже здобуті знання для покращення комунікативних навичок з метою просування у кар’єрі» [11, С. 179]. Саме тому очевидною є необхідність оптимізації методичного забезпечення навчального процесу, сприяння академічній мобільності та формування конкурентоспроможних фахівців нашого часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як показує практика досліджень, зарубіжні та вітчизняні науковці завжди мали у полі зору проблему інтеграції ІТ у сферу освіти. Доволі плідним можна назвати вивчення ефективних методів електронного навчання, аналіз корисної дії мобільних застосунків та платформ для дистанційної освіти. Як переконує Т. Близнюк, «підготовка громадянина, який зможе навчатися впродовж життя неможлива без наявності цифрових навичок. Медіаграмотність – ключова компетентність особистості нашого часу. Пріоритету набувають знання, навички й уміння аналізувати, критично мислити, оцінювати і створювати цифровий контент, розуміти, як працюють, які функції виконують медіа» [2, С. 6]. З метою

вдосконалення цифрової компетентності, дослідниця створила ефективну інструкцію для користувачів електронних ресурсів Kahoot, Mentimeter та Flipgrid, ґрунтовно висвітлюючи алгоритми роботи з кожним із них [2]. І. Ігнатенко, А. Давидюк, І. Трубенко займаються аналізом сучасних підходів і методів, що використовуються в Україні для вивчення іноземних мов [7]. За В. Дроздовою, К. Рудніцькою та І. Росквас, «інтеграція інноваційних цифрових засобів, зокрема інтерактивних мобільних додатків, освітніх ігор, платформ на основі штучного інтелекту та гейміфікованих ресурсів, значно розширює можливості традиційної моделі викладання. Такі інструменти сприяють створенню інтерактивного освітнього середовища, в якому домінує принцип навчання через діяльність. За рахунок підвищення емоційного залучення студентів, цифрові ресурси сприяють зниженню когнітивного бар'єру при використанні англійської мови в усному та письмовому спілкуванні» [6]. І подібних досліджень можна назвати ще безліч, щоправда, використання цифрових інструментів під час вивчення ділової англійської у закладах вищої освіти досліджене недостатньо, що ми і хочемо підсилити нашою амбітною роботою.

Мета статті – виявити ефективні способи застосування цифрових технологій під час викладання ділової англійської мови, проаналізувати виклики, пов'язані з їх впровадженням та окреслити перспективи розвитку цифрових інноваційних практик в освіті. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- поглянути на використання цифрових технологій під час викладання іноземної мови з точки зору науково-теоретичних засад;
- визначити особливості застосування цифрових інструментів у навчанні ділової англійської мови у закладах вищої освіти;
- дослідити, як цифрові технології впливають на формування професійно-орієнтованих мовних навичок студентів;
- визначити основні перешкоди, з якими стикаються фахівці, вивчаючи ділову англійську через інновації;
- віднайти перспективні шляхи розвитку інновацій в освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи український досвід впровадження інновацій у методику вивчення іноземних мов, І. Ігнатенко, А. Давидюк та І. Трубенко зазначають: «вивчення іноземних мов є важливою частиною гуманізації вищої освіти, оскільки це сприяє розвитку цілісного світогляду, вихованню цінностей, побудові комунікативних відносин, взаємин та взаєморозуміння між різними людьми, націями й культурами. Неоціненну підтримку цьому процесу надають інноваційні технології. Цифрові трансформації призвели до впровадження інноваційних технологій у традиційні педагогічні методики, і внаслідок цього сьогодні спостерігається процес глобальної цифровізації освіти. Інноваційне навчання сприяє глибшому та більш усвідомленому засвоєнню знань, формуванню навичок самостійного аналізу та оцінювання інформації, формулюванню обґрунтованих висновків. До того ж це забезпечує можливості для реалізації власних ідей і проєктів, які покращують співпрацю з іншими учасниками

освітнього процесу, створюючи атмосферу психологічного комфорту. Організація такого навчання вимагає системного використання специфічних методів і технологій» [7].

Як тільки з'явилися найперші комп'ютерні програми, що дозволяли самостійного вивчати іноземну мову, постало питання якісного використання їх потенціалу в освітній сфері. І хоч перші спроби такої інтеграції відбулися ще наприкінці 90-х років XX ст., активне залучення інновацій до усіх сфер життя, не лише освітніх, відбулося завдяки появі інтерактивних платформ, які дозволяли навчатися очно і заочно (за традиційними характеристиками навчального процесу), а точніше – вільно обирати дистанційне або змішане навчання. З теоретичної точки зору, цифрові технології підпорядковуються комунікативному, компетентнісному і діяльнісному підходу до викладання мов, а завдяки закладеній в їх основі конструктивістській концепції, перетворюють пересічного студента на активного суб'єкта навчального процесу. Так формується нове освітнє середовище, у якому традиції переплітаються з інноваціями і відбуваються усі можливі віртуальні взаємодії.

Що ж стосується ділової англійської мови, то її викладання у сучасних університетах стає специфічним і спрямованим не лише на формування мовної компетентності, а й професійної, щоб легко знаходити спільну мову у строкатому багатонаціональному бізнес-середовищі. О. Петрушенко наголошує, що ділова іноземна сьогодні трактується «як мова професійної спрямованості, вона передбачає певний лексичний матеріал та певні види комунікацій у діловому контексті. Ділова англійська мова використовується в бізнесовому оточенні, її концепція формується і набуває ваги з поглибленням ділової інтеграції. Таким чином, викладання ділової англійської мови включає не тільки надання мовних знань, умінь та навичок, але й формування свідомості природи комунікацій у бізнесі, оволодіння методами їх реалізації, культурної свідомості, а також узагальнення на прагматичному рівні знань і навичок, отриманих студентами при вивченні спеціальних, соціальних та гуманітарних дисциплін» [9, С. 133]. Саме цифрові інструменти максимально наближають навчальний процес до об'єктивних реалій майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти. Наприклад, моделюють автентичні комунікативні ситуації через онлайн-платформи і різноманітні сервіси відеоконференцій. Використання Zoom, Microsoft Teams, Google Meet дозволяє цілковито зануритися у реальний професійний контекст й у ньому проводити рольові ігри, симулювати ділові переговори, презентації або навіть співбесіди. На думку Н. Дідо, «при навчанні студентів ділової англійської мови завдання викладача полягають перш за все у формуванні в студента комунікативної компетентності з ділового мовлення, розширенні його словникового запасу за рахунок спеціальної лексики, мінімізації невизначеностей, які пов'язані із засвоєнням лексико-нормативної бази міжнародних документів» [5, С. 63]. Так розвиваються практичні навички говоріння, слухання і міжкультурної взаємодії.

Досліджуючи етику ділового спілкування, Б. Гриценко, Т. Іщенко та Т. Мельничук моделюють ситуацію, коли в процесі розмови можуть виникати

так звані «"комунікативні бар'єри" – психологічні перешкоди, які ускладнюють адекватне сприйняття інформації між партнерами по спілкуванню» [3, С. 49]. До них дослідники відносять:

1) «"авторитет" – виникає, коли довіра до інформації залежить не від її змісту, а від того, хто її подає (молодь може ігнорувати поради старших через відсутність авторитету);

2) "уникнення" – проявляється в прагненні уникати джерела інформації та не сприймати повідомлення (важливо привернути увагу слухача, використовуючи актуальну, нову інформацію, подану нестандартно й яскраво);

3) "нерозуміння" – виникає, коли повідомлення не сприймається, навіть якщо джерело інформації викликає довіру (фонетичний бар'єр: незрозуміла мова через акцент, швидкий темп або невиразність; семантичний бар'єр: різне тлумачення слів або використання незнайомої термінології; стилістичний бар'єр: невідповідність стилю викладу правилам, які забезпечують зрозумілість змісту)» [3, С. 63].

Завдяки активному використанню інтерактивних платформ типу Moodle, Edmodo, Canvas описані вище «бар'єри» легше долати через індивідуалізацію навчання. Студенти самі обирають часові рамки, відведені для опрацювання матеріалу, повторення складних завдань і роботи з додатковими джерелами інформації. У такій ситуації здобувачі освіти з різними рівнями мовної підготовки «під себе» організовують навчальний процес не комплексують, а ще – можуть керуватися власними професійними інтересами та використовувати автентичні матеріали для навчання. Як от: аудіо- та відеозаписи промов лідерів бізнесу чи політики, зразки ділових документів, інфографіку чи презентацій. Важливо пам'ятати, що використання вже розроблених кейсів розвиває критичне мислення і формує навички професійної розмови.

Ще одна особливість цифрової інтеграції в освіті – організація так званого колаборативного навчання. Маємо на увазі таку навчальну форму, що дозволяє кільком студентам мати спільні проекти, створювати групові презентації, разом виступати на віртуальних форумах та дискутувати. Як зазначає М. Тимчик, «сьогодні студенти та випускники закладів вищої освіти можуть брати участь у міжнародних освітніх проєктах, що сприяють формуванню перших міжнародних ділових контактів, набуттю необхідних комунікативних навичок та підвищенню рівня володіння діловою англійською мовою. Ці навички є невід'ємним атрибутом успішної професійної діяльності, забезпечуючи здатність працювати у різних видах професійного спілкування» [10, С. 123]. Приємним бонусом такої взаємодії є розвиток навичок командної роботи – невід'ємної складової професійної діяльності майбутніх фахівців-міжнародників.

Надзвичайно популярні у наш час інструменти штучного інтелекту – Grammarly або ChatGPT, полегшують перевірку завдань і сприяють швидкому аналізу тестових результатів, або лексичних чи граматичних завдань. Особливо дієвими вони є на заняттях з ділової англійської, адже швидко аналізують правильність виконання завдань, значно оптимізують роботу викладача і дозволяють миттєву комунікацію між викладачем і студентом.

Загальновідомо, що базовим завданням вищої освіти є формування компетентностей, якими здобувач освіти зможе скористатися у майбутній професії і вільне володіння діловою англійською мовою – одне із них. Воно допоможе впевнено почувати себе на міжнародних переговорах, вести ділове листування, створювати дієві та зрозумілі презентації, готувати найрізноманітнішу звітну документацію, комфортно почувати себе на міжнародних конференціях і симпозіумах, а також налагоджувати міжкультурні зв'язки.

Т. Капітан наполягає, що «якісна мовна підготовка здобувачів вищої освіти неможлива без застосування інноваційних освітніх технологій. Найбільш ефективними методами є професійно орієнтоване вивчення іноземної мови, проєктна діяльність у навчанні, використання інформаційних і телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами для іноземних мов (мультимедійні системи), дистанційні технології, застосування інтернет-ресурсів, а також навчання в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта тощо)» [8].

Розглянемо детальніше, як виглядає практичний бік такої реалізації. Одним із багатьох способів є проведення занять з іноземної мови у форматі відеоконференції. Воно створює ефект цілковитого занурення учасників навчального процесу у віртуальне професійне середовище, де необхідно не лише аргументовано висловлювати думки та відстоювати власну позицію, а ще й прислухатися до думки колективу і проявляти вміння командної роботи. Важливо розуміти, що цифрові ресурси не лише покращують комунікацію, вони також розвивають навички письма. III практично миттєво перевіряє виконані завдання, дозволяє відстежувати неточності та коригувати текстовий вміст написаних студентом ділових листів, складених звітів і контрактів, тим самим прискорюючи навчання й формуючи впевненість здобувача освіти у правильності його письмової комунікації.

Статистичні бази даних, інтерактивні ресурси та автентичні бізнес-кейси розвивають аналітичне і критичне мислення майбутніх фахівців. Вони допомагають обирати реальні проблеми для аналізу, вносити індивідуальні пропозиції, презентувати результати особистих чи групових досліджень та інтегрувати міждисциплінарні знання. За словами Б. Гульчук, Ю. Лісової та В. Папіжук, «інтеграція відеоматеріалів, інфографіки, подкастів та цифрових статей у навчальні модулі стимулює аналітичну активність студентів» [4]. Онлайн-курси, міжнародні проєкти, дискусійні платформи та мобільні застосунки пропонують студентам професійно-орієнтовані навчальні матеріали, що значно спрощують навчальний процес і мотивують їх результативність. А ще – розвивають міжкультурну компетентність, адже дозволяють безпосереднє спілкування з галузевими фахівцями з інших країн тощо.

Попри очевидні переваги цифровізації сучасного навчального процесу, а головне, викладання англійської ділової мови в закладах вищої освіти України, неможливо не згадати про виклики, з якими стикається чи не кожен вітчизняний університет. Найперше, з браком технічного оснащення навчальних аудиторій. Маємо на увазі відсутність стабільного інтернет-зв'язку,

обмежене використання ліцензійного програмного забезпечення, недостатню кількість сучасних комп'ютерів та інтерактивних платформ. Низька цифрова компетентність викладачів та студентів – ще одна перешкода. І справа тут не лише в недостатній підготовці, адже організувати навчання на онлайн-платформі, використовуючи можливості ІІІ та засоби віртуальної співпраці не так уже й важко. Кричущим є небажання учасників освітнього процесу іти в ногу з часом і опановувати нові технології. Також формальне використання цифрових інструментів не дає жодного дидактичного ефекту.

Окрема розмова про так звану педагогічну адаптацію технологій та мотивацію студентів до навчання. Річ у тому, що перш ніж інтегрувати ті чи інші інновації в навчальний процес, треба врахувати мету і специфіку викладання ділової англійської мови, а потім визначити дієвість/недієвість інтерактивних механізмів для формування очевидних мовних і професійних компетентностей здобувачів освіти. Якщо обирати шлях «технології заради технологій», може виникнути ризик перевантаження студента інформацією чи його відволікання від процесу. Тому вивчення ділової англійської мови треба зробити максимально гармонійним і якщо й використовувати соціальні мережі, онлайн-ігри та інші цифрові ресурси поруч з навчальними платформами, то вміло структурувати інтерактивне заняття таким чином, щоб не розпорошувати увагу студентів і акцентувати їх на виконанні освітніх завдань. Достеменно відомо, що «використання технологій формує умови для персоніфікованої траєкторії вивчення англійської мови, що відбивається на мотиваційних установках студентської спільноти. В адаптивних середовищах, таких як Smart Learning Suite, студенти отримують повідомлення, наприклад, “You have mastered 80% of the B2 vocabulary set; the next recommended activity focuses on academic collocations,” що сприяє саморегуляції навчальної діяльності та підтримує внутрішню мотивацію до досягнення вищого рівня володіння мовою» [1, С. 68].

Окрім цього, завжди існує ризик порушення академічної доброчесності під час навчання. Адже автоматизовані перекладачі та генеративні системи штучного інтелекту суттєво спрощують виконання завдань, а отже, гальмують розвиток, скажімо, перекладацьких навичок тощо. Вихід із **ситуації – формування** креативних завдань, що потребують самостійного опрацювання матеріалу і застосування аналітичного мислення.

Як бачимо, технічні, педагогічні, психологічні та організаційні аспекти стають ключовими викликами і перешкодами на шляху до цифровізації процесу вивчення ділової англійської мови, а модернізація матеріально-технічної бази, підвищення цифрової грамотності викладачів і студентів, розробка правильної методології та створення інклюзивного освітнього середовища може їх подолати. Тим більше, що без цифровізації освітнього процесу неможливо виховати впевненого, гнучкого, конкурентоспроможного фахівця, що зможе швидко адаптуватися до різномірних комунікативних професійно-орієнтованих ситуацій.

Окрім ефективності, ризиків і бар'єрів, цифровізація освітнього процесу загалом, а вивчення ділової англійської мови у закладах вищої освіти зокрема,

не зупиняється на досягнутому та ще й досі залишається перспективним процесом. Наприклад, тяжіє до посиленої гейміфікації навчання та ширшого використання інтерактивних платформ, адже ігрові механіки та симулятори разом із бізнес-квестами стимулюють студентську активність і забезпечують краще засвоєння навчального матеріалу. В. Баняс та Н. Баняс стверджують, що «окрему нішу в цифровому середовищі займають гейміфіковані мобільні застосунки, зокрема Babbel і Memrise, що активно впроваджуються у позааудиторну самостійну роботу. Завдяки структурованим лексичним блокам, повторюваним вправам і механізмам внутрішнього змагання (рівні, досягнення, бейджі) такі інструменти дозволяють утримувати інтерес користувача та підтримувати регулярність навчальної діяльності. Завдання, наприклад, “Match the words with their definitions and beat your previous score!” є стандартним для мобільних платформ і реалізують принципи ігрової педагогіки, що корелюють з мотиваційною сферою здобувачів» [1, С. 69].

Важливою перспективою є процес глобалізації освітніх ресурсів, що реалізується можливостями онлайн-платформ і хмарних сервісів. Простими словами, названі ресурси уможливають міжнародну співпрацю здобувачів зі своїми ровесниками з різних країн у межах спільних проєктів, дозволяють практикувати реальне спілкування англійською у міжкультурному середовищі та контактувати з фахівцями обраних галузей ще на етапі навчання. А мобільні додатки гарантують можливість навчатися у будь-який зручний час.

Висновки. Можемо впевнено констатувати, що цифрові технології є ключем до трансформації традиційних підходів до вивчення ділової англійської у ЗВО України. Вони формують комунікативні та професійно-орієнтовані навички здобувачів, індивідуалізують їх навчання та орієнтують його на практичне застосування: створюють інтерактивне середовище, моделюють автентичні бізнес-ситуації, гарантують швидкісний зворотній зв'язок. Водночас, деякі технічні обмеження університетів, низька цифрова грамотність студентів та викладачів, недостатня педагогічна адаптація сучасних технологій, відсутність мотивації і порушення принципів академічної доброчесності перешкоджають якісній інтеграції інновацій у навчання. Лише модернізуючи освітню інфраструктуру, підвищуючи кваліфікацію викладачів і впроваджуючи інноваційні методики, можна знайти вихід із ситуації, що склалася. Йдеться аж ніяк не про технологічний тренд, а про стратегічний напрям розвитку вищої освіти сьогодні. Адже використання можливостей штучного інтелекту, адаптивне навчання, VR/AR-симуляції, гейміфікація, мобільні застосунки та глобалізовані освітні платформи просто необхідні для ефективного викладання ділової англійської. З їх допомогою навчання стає динамічним, швидше формуються мовні і професійні навички, вкрай необхідні в умовах міжнародного фахового конкурентоспроможного середовища.

Література:

1. Баняс В., Баняс Н. Використання цифрових інструментів у процесі викладання англійської мови як іноземної. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2025. № 34. С. 66-71.

2. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
3. Гриценко Б, Іщенко Т., Мельничук Т. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник. Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
4. Гульчук Б. Л., Лісова Ю. О., Папіжук В. О. Інтеграція цифрових інструментів у розвиток критичного мислення під час навчання іноземних мов. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/582/465>
5. Дідо Н. До проблеми викладання ділової англійської мови для студентів немовних факультетів ВНЗ. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2015. Вип. 35. С. 62-65.
6. Дроздова В., Рудницька К., Росквас І. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах зростаючого впливу технологій штучного інтелекту на освітні процеси. Академічні візії. 2023. № 26. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/755>
7. Ігнатенко І., Давидюк А., Трубенко І. Інновації в методиках навчання іноземних мов: досвід України. Академічні візії. 2024. № 37. 11 с.
8. Капітан Т. Використання інноваційних форм навчання на уроках англійської мови. Наукові записки. 2021. № 194. С.126-129.
9. Петрушенко О. Комунікативні аспекти вивчення ділової іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2011. Вип. 4. С.131-136.
10. Тимчик М. Викладання «ділової англійської мови» у вищих навчальних закладах: комунікативний аспект. Філологічні трактати. 2025. № 17 (1). С. 122-134.
11. Штохман Л. Деякі аспекти викладання ділової іноземної мови. Молодий вчений. 2019. № 5 (69). С. 179-182.

References:

1. Banias, V., Banias, N. (2025). Vykorystannia tsyfrovyykh instrumentiv u protsesi vykladannia anhliiskoi movy yak inozemnoi [The use of digital tools in teaching English as a foreign language]. Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva, 34, 66-71 [in Ukrainian].
2. Blyzniuk, T. (2021). Tsyfrovi instrumenty dlia onlain i oflain navchannia: navchalno-metodychnyi posibnyk [Digital tools for online and offline learning: teaching and learning guide]. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka [in Ukrainian].
3. Hrytsenko, B, Ishchenko, T., Melnychuk, T. (2007). Etyka dilovoho spilkuvannia. Navchalnyi posibnyk [Ethics of Business Communication. Study Guide]. Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
4. Hulchuk, B., Lisova, Yu., Papizhuk, V. (2025). Intehratsiia tsyfrovyykh instrumentiv u rozvytok krytychnoho myslennia pid chas navchannia inozemnykh mov [Integration of digital tools into the development of critical thinking in foreign language teaching]. Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky, 14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/582/465> [in Ukrainian].
5. Dido, N. (2015). Do problemy vykladannia dilovoi anhliiskoi movy dlia studentiv nemovnykh fakultetiv VNZ [The problem of teaching business English to students of non-linguistic faculties of higher education institutions]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota, 35, 62-65 [in Ukrainian].
6. Drozdova, V., Rudnitska, K., Roskvas, I. (2023). Innovatsiini tekhnolohii vykladannia inozemnykh mov v umovakh zrostaiuchoho vplyvu tekhnolohii shtuchnoho intelektu na osvitni protsesy [Innovative technologies for teaching foreign languages in the context of the growing influence of artificial intelligence technologies on educational processes]. Akademichni vizii, 26. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/755> [in Ukrainian].

7. Ihnatenko, I., Davydiuk, A., Trubenko, I. (2024). Innovatsii v metodykakh navchannia inozemnykh mov: dosvid Ukrainy [Innovations in foreign language teaching methods: the experience of Ukraine]. Akademichni vizii, 37, 1-11 [in Ukrainian].

8. Kapitan, T. (2021). Vykorystannia innovatsiinykh form navchannia na urokakh anhliiskoi movy [Using innovative teaching methods in English lessons]. Naukovi zapysky, 194, 126-129 [in Ukrainian].

9. Petrushenko, O. (2011). Komunikatyvni aspekty vyvchennia dilovoi inozemnoi movy u vyshchykh navchalnykh zakladakh ekonomichnoho profilu [Communicative aspects of studying business foreign languages in higher educational institutions of economic profile]. Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu «Ukraina», 4, 131-136 [in Ukrainian].

10. Tymchuk, M. (2025). Vykladannia «dilovoi anhliiskoi movy» u vyshchykh navchalnykh zakladakh: komunikatyvnyi aspekt [Teaching “business English” in higher education institutions: the communicative aspect]. Filolohichni traktaty, 17 (1), 122-134 [in Ukrainian].

11. Shtokhman, L. (2019). Deiaki aspekty vykladannia dilovoi inozemnoi movy [Some aspects of teaching business foreign languages]. Molodyi vchenyi, 5 (69), 179-182 [in Ukrainian].